

با توجه به وسعت مرزهای ایران با کشورهای همسایه ورود کالاها را آزاد گردد و حقوق گمرکی متعارف اخذ نمایند. این امر مسلماً از پشتوانه‌های نامرئی برخوردار بوده و حمایت می‌شوند «با توجه به کثرت کالاها خارجی در ایران».

■ بین اجرای احکام و اجرای عدالت چقدر فاصله حس می‌کنید؟ آیا از اجرای برخی از احکام که به نظرتان عادلانه یا صحیح نمی‌آید، ناراحت می‌شوید؟ هر انسانی، ظلمی را احساس نماید، ناراحت می‌شود.

■ به طور میانگین در ماه چند حکم اجرا می‌شود و بیشتر چه احکامی و چه جرایمی؟

حدود ۱۸۰۰ الی ۲۵۰۰ حکم اجرا می‌گردد و بیشتر احکام مواد مخدر و پرداخت جزای نقدی.

■ شما قضاوت و جایگاه آنرا در ایران چگونه می‌بینید؟ آیا شما هم بر روند جوانگرایی در قضاوت ایران منتقد هستید؟

به نظر اینجانب حرف داشتن با گذراندن مدارک عالی بدون وجود تجربه عملی کارساز نیست و به نظر می‌رسد راههای آموزش به اشخاصی که وارد کار قضایی می‌شوند باید بازنگری گردد. به طور یقین داشتن مدرک دکتری حقوق بصورت تئوری کمک شایانی نمی‌کند و باید قبل از اشتغال شخص، ترتیبی اتخاذ داد تا با کار عملی آشنا گردد. بنابراین اداره آموزش با برنامه ریزی‌های منسجم می‌تواند در ارتقاء این امر مؤثر باشد که البته اقداماتی همچون ایجاد سایت اختصاصی، چاپ کتب و مقالات تخصصی و... قدمهای خوبی است. البته می‌توان تا حدودی با شما موافق بود. یک قاضی مطابق شرع و قانون، دارای شرایط و اوصافی است که در رساله حضرت امام (ره) نیز ذکر شده، اما در این رابطه بحث زمان و مکان و رشد جمعیت و جرایم بی‌شمار کنونی که حتی در برخی موارد فرصت قانونگذاری درباره آنها پیش نیامده است، عملاً موجب می‌شود که شرایط لحاظ نشود و امکان پذیر هم نیست که به خاطر آن در حل و فصل دعاوی وقفه ایجاد نمود. اکنون از دانشگاه‌های ما مثل نقل و نبات، لیسانس حقوق بیرون می‌آید که با گذراندن یک آزمون علمی و تأیید صلاحیت فردی شخص وارد مسند قضا می‌شود و بدیهی است که نخست با دشواری‌های بسیاری روبرو و دارای راندمان ضعیفی است.

◀ محمدرضا علیزاده - سرپرست دادیاری نظارت بر امور زندان

با توزیع کنندگان مواد مخدر در زندان برخورد قانونی کنیم

متولد سال ۱۳۴۱ - دارای تحصیلات حوزوی از سال ۱۳۶۰ تا سال ۱۳۷۶ و سپس بورسیه قوه قضاییه با گذراندن واحدهای حقوقی و فارغ التحصیلی در

محمد حسین ارجندی

این تعداد اکنون به نصف رسیده مضاف بر اینکه نیروهای انسانی نیز به یک سوم کاهش یافته است. به طور متوسط به هر شعبه تعداد ۳۵ پرونده ارجاع می‌شود که علاوه بر اجرائی پرونده‌های ارجاعی وارده، مشکل پرونده‌های سابق، مکاتبات روزمره، ارتباط با ارباب رجوع و دهها امر دیگر نیز محسوس است. حال تصور کنید با فرض مهارت کافی، وضعیت یک شعبه با یک نیروی قضایی و یک نیروی اداری چگونه است؟! افزایش ساعات کار به عنوان فوق العاده نخستین راهکار ما بود. اما علیرغم حمایت دادستان محترم، به علت محدودیت مالی و بودجه ادامه پیدا نکرد. با اینکه نیروها، همکاری زایدالوصفی داشتند، اما ما نتوانستیم از لحاظ مالی، به تعهدات خود عمل کنیم.

■ چه انتقادی به اجرای احکام وارد می‌دانید؟

مسئله دیگر در تخلیه املاک، به ویژه املاک تجاری و املاک مشاعی. در اجرای احکام صادره رأی وحدت رویه ۵۸۱ که نهادهای ذی‌نفع سریعاً نسبت به تمکین حکم اقدام نمی‌نمایند؛ علی‌الخصوص احکام الزام به تنظیم سند. در تقویم املاک، نهادهای مربوطه رأساً اقدام می‌نمایند که ممکن است غبطه فرد غایب، رعایت نشود. کلاً اجرای احکام در اختیار ستاد اجرائی که نهاد ذی‌نفع است می‌باشد.

■ با حضور وکلا میانه‌ای دارید؟

طبق مقررات قانونی در تعقیب پرونده، مژمر خواهند بود و نظر خاصی ندارم.

■ با متهمین یا خانواده آنها چه برخوردی دارید؟ همینطور در برخورد با متهمی که شواهد قرائن بر علیه او منطبق شده‌اند، اما احساس می‌کنید بی‌گناه یا مظلوم است چگونه؟

سعی می‌شود با کمال احترام رفتار شود و در مورد دوم طبق قانون، قرار مربوطه برابر ماده ۱۳۲ قانون آیین دادرسی کیفری صادر خواهد شد.

■ آیا می‌پذیرید که قاچاق کالا از پشتوانه‌های ذی‌نفوذ و نامرئی برخوردار است؟ راه‌حل چیست؟

آنها با حضور تمامی اعضا رسمیت یافته و نظر اکثریت اعضاء هیأت لازم‌الاجرا خواهد بود.

■ ملاک محاسبه حق سرپرستی، ارزش کارشناسی اموال و منافع حاصله در اجرای احکام به چه صورت است؟

در زمان قطعیت حکم به ازای هرسال پنج درصد از تاریخ شروع سرپرستی تا تاریخ قطعیت حکم می‌باشد، و چنانچه از املاک سرپرستی عملی نشده باشد، به ازای هرسال، دو نیم درصد از ارزش کارشناسی اموال از تاریخ رها شدن (در صورت معلوم بودن تاریخ آن) و در غیر این صورت از تاریخ صدور قرار سرپرستی لغایت قطعیت حکم ملاک عمل خواهد بود. (ماده ۱۶ آیین‌نامه)

■ مشکلات شما در اجرای احکام دادسرای انقلاب چیست؟

در حال حاضر اجرائی طرح مواد مخدر و ازدحام و حجم سنگین پرونده‌های وارده با نیروهای قضایی و کادر اداری تناسبی ندارد. همچنین با امکانات و ملزومات در خور شأن، با توجه به اینکه اجرای احکام بسیار بیشتر از شعب، مشغله دارد، زیرا پرونده‌ها در شعب محدود به رسیدگی است. اما در اجرای احکام و خصوصاً در احکام سنگین و مداوم تا سالها جریان دارد. حال بازنشستگی پرسنل یا تغییر کادر، خود مزید بر علت خواهد شد. زیرا تسلط به پرونده‌هایی که سالهاست در اجرای احکام جریان دارند و شامل اقدامات، مکاتبات و... می‌شوند، دشوار است. یک مسئله مهم این است که کادر اداری با سابقه و مجرب، کم‌کم به دوران بازنشستگی نزدیک می‌شوند بی‌آنکه موقعیت آن فراهم شود که تجربه خود را به نسل بعدی منتقل سازند و تحقق این امر بسیار ضروری است. زیرا کادر جوان از تسلط و مهارت کافی برخوردار نیستند و این خود مشکل بزرگی است. دیگر آنکه حجم و تعداد بسیار پرونده‌ها به خصوص در ایام طرح جمع‌آوری معتادان و قاچاق فروشان مسئله‌ساز است. در گذشته نزدیک، دادسرا حدود ۲۱ شعبه اجرا داشته است که

به او ابلاغ نگردیده و لذا مدت ۶ - ۵ ماه بدون علت در زندان تحمل حبس نموده که مراتب را سریعاً پیگیری و اعلام نموده ام.

■ در مورد فرار زندانیان و نیز امنیت زندانها به چه مسأله‌ی روبرو هستید؟

خوشبختانه در این مدت که تصدی این واحد را عهده‌دار بوده‌ام، کمترین در خصوص فرار زندانی گزارش شده ولی متأسفانه طی ملاقات‌های متعددی که از برخی زندانها و اردوگاهها داشته‌ایم، به لحاظ کثرت زندانیان باید گفت امنیت برخی از زندانها استاندارد و قابل قبول نیست.

■ چشم‌انداز قضات کیفری را با حضور قضات جوان چگونه می‌بینید؟

شکی نیست امروزه حضور قضات جوان تحصیل کرده که از حوزه و دانشگاه در محاکم وجود دارند می‌تواند موجب بالندگی و رشد دستگاه قضایی را فراهم نماید. خصوصاً با استفاده از آموزشهای اساتید مجرب در طول تحصیل و دوران کارآموزی به طوری که دفاع از حقوق متهم و تفسیر قوانین به نفع متهم، سرلوحه برنامه قضات محترم قرار گرفته و همین آشنایی با حقوق و قواعد دادرسی، بستر مناسبی را برای اجرای عدالت به وجود می‌آورد.

■ رابطه‌ی درب اتاق شما و مراجعین چگونه است؟ خوشبختانه همانگونه که مشاهده می‌نمایید، درب اتاقهای قضات ناظر زندان همواره بر روی مراجعین باز بوده و همواره با سعه صدر پاسخگویی مشکلات و درخواستهای خانواده‌های زندانیان بوده‌ایم.

■ در برابر توصیه‌نامه‌ها چه موضعی می‌گیرید؟ باید عرض کنم واحد نظارت بر امور زندانها، شاید بیشتر از هر جای دیگر گرفتار توصیه‌هایی است که از همکاران قضایی، برخی مسؤولین و نمایندگان مجلس و برخی از نهادها و گروهها صورت می‌گیرد که چه با تلفن و یا به صورت کتبی، سفارش مساعدت در خصوص برخی از زندانیان را می‌نمایند که اینجانب و همکاران اولاً تا آنجا که آیین‌نامه به ما اجازه می‌دهد نهایت مساعدت را نسبت به همه

حدود یازده هزار نفر از محکومین را در زندانها و اردوگاههای متعدد تحت نظر دارد، متأسفانه هیچ امکاناتی از سوی دادرسی در اختیار این مرجع نبوده و تنها مساعدت ریاست محترم دادگاه انقلاب شامل این واحد بوده که جای قدردانی دارد.

■ در رعایت حقوق زندانیان چقدر احساس اجرایی عدالت می‌نمایید و در تسریع آزادی زندانیان مشمول، چقدر حساسیت وجود دارد؟

خوشبختانه نظام جمهوری اسلامی با عنایت به احکام نورانی اسلام، همواره با رأفت و عدالت با محکومین و زندانیان برخورد نمود. به گونه‌ای که اکثر افراد محکوم به اعدام و حبس‌های طولانی، پس از مدتی مشمول عفو قرار گرفته، حبس‌های آنان تقلیل یافته و یا آزاد گردیده‌اند و شاهد هستیم که با عنایت به بخشنامه ریاست معظم قوه و معاونت محترم دادستان در امور زندانها، امروزه زندانیان از مرخصی‌های طولانی استفاده نموده و با برخی محکومین با استفاده از... در واقع ماه حدود پانزده روز از مرخصی استفاده و به امورات زندگی خویش می‌پردازند و در زندانها نیز شاهد امکانات آموزشی رفاهی و فرهنگی مناسب هستیم، به طوری که بسیاری از مددجویان تا پایان محکومیت خود چند حرفه می‌آموزند.

■ تا به حال به چند مورد برخورده‌اید که مدت بازداشت متهم از حداقل حبس مقرر در قانون برای آن جرم بیشتر شود؟

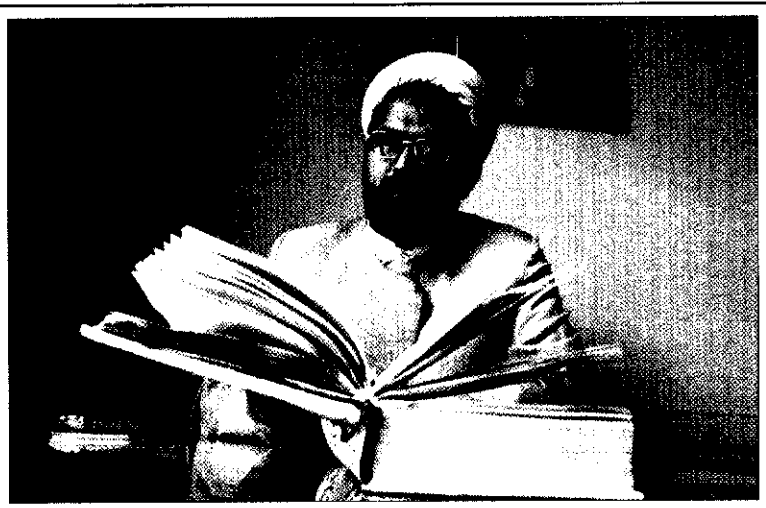
با توجه به اینکه اکثر زندانیان تحت نظارت این واحد، دارای محکومیت قطعی می‌باشند، لذا کمتر با این مورد روبرو گشته‌ایم. مع‌الوصف به همه مسؤولان زندانها و اردوگاهها، خصوصاً اردوگاه قرچک که غالباً زندانیان تحت قرار در آن به سر می‌برند، سفارش شده که زندانیان دارای قرار طولانی و بلا تکلیف سریعاً گزارش شود تا با قاضی صادر کننده قرار در این باره مکاتبه و کسب تکلیف شود. البته موارد متعددی بوده که زندانی مشمول عفو قرار گرفته ولی متأسفانه از طریق اجرای احکام و زندان

سال ۸۱ - دانشجوی دکترا، قاضی تحقیق دادگستری تنگستان بوشهر - دادیار تحقیق و دادیار اظهارنظر دادرسی انقلاب تهران.

■ لطفاً نظارت خود را با ذکر خلاصه وظایف و فعالیت، بر زندانها توضیح داده و تفاوت‌های آنرا نسبت به نظارت بر سایر زندانیان ذکر نمایید.

واحد نظارت بر زندانیان این دادرسی ۱۵ کارمند و ۳ قاضی ناظر زندان دارد که در سیستم‌های نظارتی فعلی کشور کم‌نظیر است و حدود نیمی از محکومین و زندانیان استان تهران، متعلق به دادرسی و دادگاه انقلاب هستند و عمده وظایف این واحد بدین شرح است: ۱- تشکیل پرونده پس از قطعیت محکومیت زندانیان ۲- اعطای مرخصی به زندانیان پس از اخذ وثیقه و تأمین لازم ۳- حضور مستمر در زندانها و اردوگاههای مربوط به این واحد همچون زندانهای قزلحصار، رجایی شهر، اوین، فردیس، حشمتیه و اردوگاههای فشافویه و قرچک و نیز ملاقات حضوری با محکومین در بندها و رسیدگی به درخواستها ۴- رسیدگی به امور عفو محکومین که دبیرخانه عفو و بخشودگی تنها با داشتن سه کارمند، به تقاضاهای عفو موردی کلیه محکومین رسیدگی و قضات این مرجع ضمن مصاحبه حضوری با مددجویان پیرامون صلاحیت آنان برای بهره‌مندی از عفو، نظر خود را به هیئت عفو و بخشودگی اعلام می‌دارند. ۵- دستگیری افراد مختلف و فراری و معرفی آنان به مرجع صالح جهت رسیدگی به غیبت و فرار آنان ۶- رسیدگی به تقاضاهای آزادی مشروط مددجویان و نیز معرفی بیمارانی که در زندان، امکان معالجه آنان میسر نیست به پزشکی قانونی جهت اظهار نظر پیرامون ادامه تحمل حبس و اعمال ماده ۲۹۱ و توقف حکم آنان تا زمان بهبودی و معرفی خانواده‌های مددجویانی که بضاعت مالی ندارند به کمیته امداد امام خمینی و سایر مراکز دیگر...

■ با چه مشکلاتی در بخش زندانها و نظارت بر آنها و نیز در ارتباط با ضابطین و دیگر نهادها روبرو هستید؟ از زمان تصدی اینجانب در این واحد خوشبختانه به جهت ارتباط تنگاتنگ با مدیران زندانها و ایجاد همکاری متقابل و حضور مستمر در زندانها، پاره‌ای از مشکلات حل شده است. اما یکی از عمده مشکلات بخش زندانها، وجود مواد مخدر و استعمال آن و «تخلفات اخلاقی» است که متأسفانه علی‌رغم تلاش مسؤولان زندان مبنی بر پاکسازی همواره گزارش‌های متعددی از کشف مواد به این واحد ارسال می‌گردد که تلاش کرده‌ایم با جلب اعتماد برخی محکومین در زندان، توزیع کنندگان مواد مخدر در زندان را شناسایی و با آنها برخورد قانونی صورت دهیم و البته همواره دغدغه آلودگی زندان به مواد مخدر و انواع بیماری‌های مسری مانند سل، هپاتیت و ایدز وجود دارد که عزم جدی مسؤولین را در مبارزه با عوامل این خطرات می‌طلبد. اما مسئله دیگر عدم امکانات مناسب برای نظارت دقیق بر امور زندانهاست. با وجود آنکه این واحد

محمدرضا علیزاده

زندانیان داشته‌ایم و سعی شده جلوی تبعیضاتی که متأسفانه در خصوص برخی از زندانیان اعمال می‌گردد بگیریم و برای هیچ زندانی، به لحاظ سفارش خاص، حساب ویژه‌ای باز نمی‌نمایم.

■ چه اقدام بدیعی در مورد زندانها و نظارت بر آنها داشته‌اید؟ همچنین مدیریت زندانها چقدر علمی شده و استفاده از تخصص‌ها و الگوهای علمی نظیر جرم‌شناسی، کیفرشناسی، علم اداره زندان و روان‌شناسی کیفری چقدر بوده است؟

یکی از عمده‌ترین مشکلاتی که در بدو تصدی اینجانب مشهود بود، ازدحام بسیار خانواده‌های زندانیان جهت پیگیری امور آنها بود. گاهی همسر جوان یک مددجوی زندانی از شهرستان‌های مورد نظر زاهدان یا مشهد برای گرفتن یک مرخصی به تهران مراجعه می‌کرد و مجبور بود به زندانهای همچون قزل‌حصار، رجایی شهر، فردیس و... مراجعه کند که این امر ضمن تضییع وقت، گاهی تالی فاسدهایی نیز در برداشت که مجال بیان آن نیست.

اینجانب با مساعدت همکاران، تمهیداتی به کار بستیم تا رفت و آمد خانواده‌ها به حداقل برسد به طوری که اکثر برگه‌های مرخصی و تقاضاهای مربوط به عفو موردی یا آزادی مشروط و... توسط کارمندان این معاونت که در تهران و کرج مستقر هستند به این واحد ارسال و پیگیری می‌گردد.

در پاسخ به بخش دوم سوال، باید گفت با وجود مدیران لایق و کارآمد فعلی و تدابیر به کار گرفته شده جهت حل مشکلات زندانها و زندانیان، متأسفانه استفاده از تخصص‌ها و الگوهای علمی نظیر جرم‌شناسی، کیفرشناسی و روان‌شناسی کیفری در حد استانداردهای لازم ملموس نیست.

■ با توجه به اینکه قاضی خصوصاً قاضی ناظر زندان باید طعم واقعی آزادی را بداند، شما مفهوم کلمه آزادی را چگونه می‌پندارید؟

اینجانب آزادی را برداشتن و رها شدن از موانع رشد و کمال انسانی می‌دانم که عمده موانع در واقع

هواهای نفسانی و خواسته‌های نامشروع انسان بوده و اینجانب به جهت اشتغال در حوزه علمیه، و انجام امور تبلیغی، در فرصت‌هایی که برای زندانیان صحبت نموده‌ام، به این نکته اشاره داشتم آنچه که سبب زندانی شدن آنان گردیده و آنها را از نعمت آزادی محروم کرده، عمده هوسهای زودگذر و آنی بوده‌است. زندان مکان مناسبی است برای اینکه ببینند که در واقع سلب‌کننده آزادی آنان، اعمال و کردارشان می‌باشد.

■ در نظارت بر زندان‌ها، آیا تفکیک بندهای مربوط به جرایم مختلف را در عمل مشاهده می‌نمایید یا خیر؟ ضرورت این امر در نظر شما چه مفهومی دارد؟

گر چه تفکیک نسبی در زندانها و اردوگاهها وجود دارد. مثلاً کلیه معتادان در اردوگاه قرچک، محکومین به اعدام در زندانگاه رجایی شهر، محکومین نسوان و اتباع بیگانه در زندان اوین و سایر محکومین به تناسب وضعیتشان در دیگر زندانها نگهداری می‌شوند. ولی تفکیک کامل، دقیق و مطلوب به چشم نمی‌خورد. زیرا دیده می‌شود کسی که در امر مواد مخدر سابقه دار است، با کسی که برای بار اول مرتکب این بزه گردیده، در یک بند نگهداری می‌شوند. یعنی مجرمین حرفه‌ای و سابقه‌دار با افرادی که از روی غفلت برای نخستین بار به زندان آمده‌اند، آمیخته شده‌اند که این امر سبب اشاعه جرایم گردیده از سوی دیگر مشاهده می‌شود افراد مبتلا به ایدز (HIV) و هپاتیت بی آنکه داخل قرنطینه و تحت نظر باشند، در بین زندانیان دیگر نگهداری می‌شوند و معاشرت دارند و طبیعی است باعث انتقال این امراض می‌گردد. متأسفانه امکانات جهت جداسازی و تفکیک بسیار ناچیز است در حالیکه تعداد زندانیان بسیار زیاد است.

■ نوع جرایم چه تأثیری بر محیط زندان برای متهم یا مجرم و نحوه برخورد با آنان دارد؟

بدیهی است نمی‌توان با مجرمین به لحاظ نوع جرم ارتكابی، یکسان برخورد داشت. زیرا زندانی مورد

جرایم چک بلامحل با سارق مسح و شرور یا قاچاقچی مواد مخدر، یا مجرم مرتکب جاسوسی و فعالیت علیه امنیت ملی، هر یک متفاوتند و سنگینی بار خود را دارند. لذا این تفاوت در اعطای مرخصی، دادن امتیازات قانونی، اعطای عفو مورد، ملاقات حضوری و... نسبت به شخصیت مجرم و بزه ارتكابی محسوس است.

در پایان می‌خواهم عرض کنم که متأسفانه عده زیادی حتی در بین قضات و کارمندان، نظارت بر امور زندانها را یک امر ساده و پیش پا افتاده تصور می‌کنند و حتی وظایف آنها به طور کامل نمی‌شناسند. طوری که پس از انتقال اینجانب به نظارت زندانها عده‌ای از همکاران، اظهار تأسف می‌کردند. در حالی که اگر هدف از مجازات و تربیت و اصلاح مجرم بدانیم، وظیفه سنگین و مهمی را در بخش نظارت بر زندانها درخواهیم یافت. همچون بیماری که می‌بایست دوران درمان و نقاهت خود را در این قسمت بگذراند. لذا لازم است که مسؤولین قضایی در تقویت نقش دادیاران ناظر زندان با حمایت‌های مادی و معنوی بکوشند تا در بین همکاران جهت ایجاد نظارتی کامل و سازنده انگیزه به وجود آید.

عباس یزدانی - دادیار شعبه ۲ اظهار نظر

قاچاقچیان کالا از مقامات استفاده ابزاری می‌کنند

فوق لیسانس حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نراق تاریخ ابلاغ قضایی ۸۱/۵/۱۵ دادیار شعبه دوم و دادیار تحقیق و دادیار اظهار نظر دادسرای عمومی و انقلاب ناحیه ۷.

■ با چه مشکلاتی در این دادسرا، مواجه هستند؟ بزرگترین مشکلی که در این دادسرا خودنمایی می‌کند، این است که متهمان این واحد قضایی را اکثراً معتادینی تشکیل می‌دهند که دارای چند بیماری خطرناک می‌باشند. بنابراین از زمان بازجویی، علاوه بر بوی بد، خطر انتقال بیماریهای تنفسی و ارتعاشی همواره سلامتی قضات و کارمندان را تهدید می‌کند. چه بسا ممکن است یکی از آنها از روی انتقام جویی، سوزنی بدست خود فرو کرده و سپس به قاضی حمله کند و برای همیشه وی را به ایدز یا انواع هپاتیت های خونی، مبتلا سازد. نمونه عملی این تهدیدها برای اینجانب و یکی دو نفر از همکاران، سابقه داشته است.

مشکل دیگر اینکه به سبب حساسیت پرونده‌های مورد رسیدگی نظیر، پرونده‌های امنیتی، قاچاق کالا و ارز، مواد مخدر، قاچاق دارو و تخلفات بهداشتی و... در خارج از محیط اداری، قضات و کارمندان و خانواده آنها امنیت جانی ندارند و در هر جا به خصوص در پارکها و اماکن عمومی، به

